

Mediji i informiranje

Sud Europske unije
PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. 54/14
U Luxembourg, 8. travnja 2014.

Presuda u spojenim predmetima C-293/12 i C-594/12
Digital Rights Ireland i Seitlinger i dr.

Sud je proglasio nevaljanom Direktivu o zadržavanju podataka

Direktiva omogućava široko i osobito teško miješanje u temeljna prava na poštovanje privatnog života i na zaštitu osobnih podataka, a koja nije ograničena samo na ono što je strogo nužno

Glavni cilj Direktive o zadržavanju podataka¹ jest usklađivanje odredaba država članica koje se odnose na obveze zadržavanja određenih podataka koje skupljaju ili obrađuju pružatelji javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga ili javnih komunikacijskih mreža. Na taj način ona osigurava dostupnost tih podataka u svrhu sprečavanja, istrage, otkrivanja i progona teških kaznenih djela, poput osobito kaznenih djela povezanih s organiziranim kriminalom i terorizmom. Direktiva tako predviđa da navedeni pružatelji moraju zadržati podatke o prometu i lokaciji kao i s tim povezane podatke nužne za identificiranje pretplatnika ili korisnika. Nasuprot tome, ona ne dopušta zadržavanje sadržaja komunikacije i informacija kojima se pristupa.

High Court (Visoki sud, Irska) kao i Verfassungsgerichtshof (Ustavni sud, Austrija) zatražili su od Suda ispitivanje valjanosti direktive, osobito u svjetlu dvaju temeljnih prava zajamčenih Poveljom Europske unije o temeljnim pravima, odnosno temeljnih prava na poštovanje privatnog života i na zaštitu osobnih podataka.

Visoki sud mora donijeti odluku u sporu između irskog društva Digital Rights i irskih tijela vlasti u vezi sa zakonitošću nacionalnih mjera koje se odnose na zaštitu podataka u vezi s elektroničkim komunikacijama. Verfassungsgerichtshof postupa povodom mnogobrojnih ustavnih tužbi, koje su podnijeli Kärntner Landesregierung (vlada pokrajine Kärntner) kao i Seitlinger, Tschohl i 11.128 drugih tužitelja. Tim tužbama traži se poništenje nacionalne odredbe koja prenosi direktivu u austrijsko pravo.

Svojom današnjom presudom Sud direktivu proglašava nevaljanom².

Sud kao prvo utvrđuje da podaci koji se zadržavaju omogućuju da se osobito sazna s kojom osobom ili kojim sredstvom je pretplatnik ili registrirani korisnik komunicirao, utvrdi vrijeme komunikacije kao i mjesto s kojeg se ona odvijala te učestalost komunikacije pretplatnika ili registriranoga korisnika s određenim osobama tijekom danog razdoblja. Ti podaci, uzeti zajedno, mogu pružiti vrlo precizne naznake o privatnom životu osoba čiji su podaci zadržani, kao što su to svakodnevne navike, mjesto trajnog ili privremenog boravka, dnevna ili druga kretanja, aktivnosti, društveni odnosi i društvene sredine koje su posjećivale.

Sud smatra da se **propisivanjem obveze zadržavanja tih podataka i dopuštanjem da im pristupe ovlaštena nacionalna tijela direktiva osobito teško miješa u temeljna prava poštovanja privatnog života i zaštite osobnih podataka**. Nadalje, činjenica da se zadržavanje i naknadno korištenje podataka izvršava bez obavješćavanja pretplatnika ili registriranoga korisnika može kod dotičnih osoba stvoriti osjećaj da je njihov privatni život predmet trajnog nadzora.

¹ Direktiva 2006/24/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2006. o zadržavanju podataka dobivenih ili obrađenih u vezi s pružanjem javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga ili javnih komunikacijskih mreža i o izmjeni Direktive 2002/58/EZ (SL L 105, str. 54.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 50., str. 30.).

² S obzirom na to da Sud nije vremenski ograničio svoju presudu, proglašenje nevaljanosti ima učinak od datuma stupanja na snagu direktive.

Sud nadalje ispituje je li takvo miješanje u predmetna temeljna prava opravdano.

Sud navodi da **zadržavanje podataka** propisano direktivom **nije takve naravi da bi povrijedilo bitan sadržaj temeljnih prava na poštovanje privatnog života i na zaštitu osobnih podataka**. Naime, direktiva ne dopušta uvid u sadržaj elektroničke komunikacije kao takav i predviđa da pružatelji usluga ili mreža moraju poštovati određena načela zaštite i sigurnosti podataka.

Štoviše, zadržavanje podataka radi njihovog mogućeg prosljeđivanja nadležnim nacionalnim tijelima **stvarno ispunjava cilj u općem interesu, koji se sastoji u borbi protiv teških kaznenih djela, kao i u konačnici javnoj sigurnosti**.

Međutim, Sud smatra da je zakonodavac Unije donošenjem Direktive o zadržavanju podataka prekoračio granice koje nameće poštovanje načela proporcionalnosti.

U tom pogledu Sud primjećuje da je s obzirom na, s jedne strane, važnu ulogu koju zaštita osobnih podataka ima u pogledu temeljnog prava na poštovanje privatnog života i, s druge strane, širinu i težinu miješanja u to pravo koje direktiva omogućava, ovlast ocjene zakonodavca Unije smanjena te je potrebno provoditi strog nadzor.

Iako se zadržavanje podataka propisano direktivom može smatrati prikladnim za ostvarenje cilja koji ona slijedi, **širina i osobita težina miješanja te direktive u temeljna prava o kojima je riječ nisu dovoljno ograničeni kako bi jamčili da je navedeno miješanje učinkovito ograničena samo na ono što je strogo nužno.**

Naime, kao prvo, direktiva na općenit način obuhvaća sve pojedince, sredstva elektroničke komunikacije i podatke o prometu, a ne primjenjuje **nikakvo razlikovanje, ograničenje ili iznimku** s obzirom na cilj borbe protiv teških kaznenih djela.

Kao drugo, direktiva ne predviđa nikakav objektivni kriterij koji bi jamčio da nadležna nacionalna tijela imaju **pristup podacima** i da ih koriste samo radi sprečavanja, otkrivanja ili kaznenog progona kaznenih djela koja se mogu smatrati, s obzirom na širinu i težinu miješanja u temeljna prava o kojima je riječ, dovoljno teškima kako bi se opravdalo takvo miješanje. Suprotno tome, direktiva se ograničava na općenito upućivanje na „teška kaznena djela“, koja svaka država članica definira u svojem unutarnjem pravu. Štoviše, direktiva ne predviđa materijalne ni postupovne uvjete pod kojima nadležna nacionalna tijela mogu imati pristup podacima i naknadno ih koristiti. Osobito, pristup podacima nije podređen prethodnom nadzoru od strane suda ili neovisnog upravnog tijela.

Kao treće, kad je riječ o **razdoblju zadržavanja podataka**, direktiva propisuje razdoblje od najmanje šest mjeseci, a ne navodi nikakvo razlikovanje između kategorija podataka s obzirom na dotične osobe ili moguću svrhu podataka u odnosu na cilj koji se slijedi. Nadalje, to razdoblje proteže se od najmanje šest mjeseci do najviše 24 mjeseca, a direktiva pobliže ne određuje objektivne kriterije na temelju kojih se treba utvrditi razdoblje zadržavanja kako bi se jamčilo njegovo ograničavanje na ono što je strogo nužno.

Sud osim toga utvrđuje da direktiva ne predviđa dostatna jamstva koja bi omogućila osiguranje učinkovite zaštite podataka od opasnosti zlorabe kao i od svih neovlaštenih pristupa ili korištenja podataka. Među ostalim navodi i da direktiva pružatelje usluga ovlašćuje da prilikom utvrđivanja razine zaštite koju primjenjuju (osobito što se tiče troškova provedbe mjera sigurnosti) uzmu u obzir gospodarske okolnosti te da ne jamči nepovratno uništenje podataka nakon isteka razdoblja zadržavanja.

Konačno, Sud kritizira to što direktiva **ne propisuje obvezu da se podaci zadržavaju na području Unije**. Na taj način direktiva ne jamči u cijelosti nadzor poštovanja zahtjeva zaštite i sigurnosti od strane neovisnog tijela, što je međutim izričito nužno prema Povelji. Doista, takav nadzor, izvršen na temelju prava Unije, predstavlja ključni element poštovanja zaštite osoba u pogledu obrade osobnih podataka.

NAPOMENA: Prethodno pitanje omogućuje sudovima država članica da, u okviru postupka koji se pred njima vodi, upute pitanje Sudu o tumačenju prava Unije ili o valjanosti akta Unije. Sud ne odlučuje o nacionalnom sporu. Nacionalni sud mora riješiti predmet sukladno odluci Suda. Tom su odlukom jednako vezani i drugi nacionalni sudovi pred kojima bi se moglo pojaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) presude objavljuje se na stranici CURIA na dan objave.

Osoba za kontakt: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 3708

Snimke s objave presude nalaze se na „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106